

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Algılamış Oldukları Sosyal Desteğin Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutumu Yordama Gücü: Marmara Üniversitesi Örneği

Çağdaş Caz^{1*} & Sait Bardakçı²

Özet: Sosyal destek bireyin ruh sağlığı ve maneviyatı açısından önemli bir husustur. Bireyin hissettiği sosyal destek, pek çok kavramla ilişkili olmakla beraber her açıdan olumlu yönde etkiye de sahiptir. Bu düşünceden hareketle mevcut çalışmada, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin algılamış olduğu sosyal desteğin lisansüstü eğitime yönelik tutumu yordama gücü saptanmaya çalışılmıştır. Çalışma, Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören toplam 268 (113 kadın, 155 erkek) öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Schulz ve Schwarzer (2003) tarafından geliştirilen, Kapıkıran ve Kapıkıran (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeği" ile Ünal ve İter (2010) tarafından geliştirilen "Lisansüstü eğitime yönelik tutum ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, bağımsız gruplar için t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Tukey çoklu karşılaştırma testi ve regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin algılamış olduğu desteğin orta seviyede, lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının ise yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca algılanan elde edilebilir sosyal desteğin, lisansüstü eğitime yönelik tutumu pozitif yönde anlamlı şekilde yordadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor bilimleri fakültesi, lisansüstü eğitim, öğrenci, algılanan destek

DOI: 10.29329/mjer.2019.202.11

Sports Sciences Faculty Students' Perceived Social Support and Its Predictive Power For Their Attitudes Toward Graduate Education: Case of Marmara University

Abstract: Social support is an important issue for mental health and spirituality. Perceived social support is related to many concepts and has a positive effect on every aspect. The aim of this study is to determine the predictive power of sports sciences faculty students' perceived social support for their attitudes towards graduate education. The study was conducted with 268 (113 female and 155 male) students of the Faculty of Sports Sciences of Marmara University. Data were collected using the "Perceived Available Support Scale" developed by Schulz and Schwarzer (2003), and adapted to Turkish language by Kapıkıran and Kapıkıran (2010), and the "Attitude Scale for Graduate Education" developed by Ünal and İter (2010). Descriptive statistics, t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), Tukey multiple comparison test and regression analysis were used for data analysis. Results show that students have an average level of perceived support and a high level of attitudes

¹ Çağdaş Caz, Arş. Gör. Dr., Yozgat Bozok Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Yozgat, Türkiye ORCID: 0000-0003-0262-6114

İrtibat Yazarı: cazcagdas@gmail.com

² Sait Bardakçı, Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sivas, Türkiye ORCID:

towards graduate education. Also, results indicate that perceived available support positively and significantly predicts attitudes towards graduate education.

Keywords: Sports science faculty, graduate education, student, perceived support

GİRİŞ

Gündelik hayatta birey, etrafı ile sürekli iletişim ve etkileşim süreci içerisinde. Bu süreç içerisinde birtakım olumlu ve olumsuz olaylara maruz kalmaktadır. Dahası bireyler kendi varlığını kabul ettirebildiği, başkaları tarafından sevildiğini, bir gruba veya ikili ilişkiye ihtiyaç duyarlar (Bacanlı, 1999). Bu noktada ortaya çıkan kavram ise sosyal destektir. Sosyal destek, bireye çevresindeki insanlar tarafından yapılan yardım olarak tanımlanır (Çakır ve Palabıyıkoglu, 1997). Başka bir ifade ile bireyin içinde bulunduğu zor anlarda aile, arkadaş, komşu tarafından sağlanan fiziksel ya da psikolojik bir yardım olan sosyal destek (Leavy, 1983), bireye kendisinin değerli olduğu algısını verir ve bireyin stresle mücadelesinde tampon görevi görür (Kay, 2002). Sosyal destek olgusunun gündelik hayatta birçok konuyu kapsadığı yadsınamaz bir gerçektir. Psikoloji, psikiyatri, sosyal çalışma alanları, sağlık, eğitim gibi birçok alan bu kapsama girmektedir. Ayrıca sosyal destek, birçok farklı alandan bilim insanları için önemli bir çalışma konusu olmuştur. Bireyler açısından olumlu katkılar yapan sosyal destek, kişinin etrafında yer alan arkadaş, eş, dost, aile öğretmen tarafından desteklenme düzeyine ilişkin algı olarak tanımlanır (Malecki ve Demaray 2002; 2006).

Bilgi birikiminin hızla arttığı toplumlarda, bireylerin belli hedefler doğrultusunda planlı ve programlı bir biçimde yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu da ancak eğitim kurumları ile sağlanabilir (Pehlivan, 1997). Yükseköğretimin gerçekleştiği üniversitelerin, birer eğitim kurumu olduğu bilinmektedir. Bu noktada yükseköğretim denince akla bilimsel faaliyetlerin gerçekleştiği, özgür bir eğitim-öğretim ortamının olduğu düşüncesi gelmektedir. Köksalan'ın (1999)'da belirttiği gibi üniversiteler, nitelikli insan gücü yetiştirmeyi ve öğrencilerin yetenek ve kapasitelerini etkili bir biçimde değerlendirerek yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Karakütük'e (1989) göre ise üniversiteler, toplumun gereksinim duyduğu nitelikli insan yetiştirme işlevi doğrultusunda çeşitli programlar düzenlerler. Bu programlardan biri de lisans programlarından sonra verilen lisansüstü öğretim programlarıdır (Sayan ve Aksu, 2005). Lisansüstü eğitim, öğrenme ve araştırma potansiyeli bulunan kişilerin, sadece kendi istekleri doğrultusunda, dâhil oldukları bir süreçtir (Kutluca, Canbulat ve Çakmak, 2007).

Mevcut çalışma, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin mesleki gelişimlerine katkı sağlayacağı ve lisansüstü eğitimi konusundaki tutumun farkına varılması noktasında önem taşımaktadır. Literatür incelendiğinde benzer çalışmaların yeterli sayıda araştırılmadığı görülmektedir. İlgili konuların spor bilimleri alanında irdelenmemiş olması çalışmayı değerli kılmaktadır. Lisansüstü eğitime yönelik

tutum ve algılanan sosyal destek olguları arasındaki ilişkininde incelenmesi alan yazın açısından önemli görülmektedir. Ayrıca mevcut çalışma, yapılacak çalışmalara kaynak oluşturması bakımından önem arz etmektedir. Mevcut araştırmada, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin algılamış olduğu sosyal desteğin, lisansüstü eğitime yönelik tutumu yordama gücü saptanmaya çalışılmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki problemlere yanıt aranmıştır.

1) Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin algılamış olduğu sosyal destek ve lisansüstü eğitime yönelik tutum öğrencilerin; *i*) cinsiyetlerine, *ii*) manevi destek görüp görmediklerine, *iii*) Ales-Yabancı dil sınavları hakkında bilgi sahibi olup olmadıklarına ve *iv*) öğrenim görülen bölüm değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

2) Öğrencilerin algılamış olduğu sosyal destek, lisansüstü eğitime yönelik tutumlarını yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın Modeli Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli iki ya da daha çok sayıdaki değişkenin birlikte değişim varlığını veya derecesini saptamayı amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 1991).

Çalışma Grubu

Araştırmaya, Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 113 kadın, 155 erkek öğrenci olmak üzere toplam 268 öğrenci katılım göstermiştir. Bu öğrenciler Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Spor Yöneticiliği ile Antrenörlük Eğitimi bölümlerinde (1.2.3. ve 4. Sınıf) öğrenim görmektedirler.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak; orijinali Schulz ve Schwarzer (2003) tarafından geliştirilen ve Kapıkıran ve Kapıkıran (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeği" ile Ünal ve İlter (2010) tarafından geliştirilen "Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır.

Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeği

Schulz ve Schwarzer (2003) tarafından geliştirilen Berlin Sosyal Destek Ölçeklerinin bir boyutudur. Berlin Sosyal Destek Ölçekleri Algılanan Elde Edilebilir Destek (AED), Destek Arama, Destek Gereksinimi Gerçek Alınan Destek (Sağlayıcı), Gerçek Alınan Destek (Alıcı) ve Koruyucu Tampon Ölçeği olmak üzere 6 ölçekten oluşmaktadır. Algılanan Elde Edilebilir Destek Ölçeği 8 maddeden oluşmakta, duygusal ve araçsal olmak üzere iki alt ölçekten meydana gelmektedir. Ölçek Hiç Uygun Değil (1) ile Tamamen Uygun (4) seçenekleri arasında değişen 4'lü Likert tipinde

cevaplama seçeneği sunan bir ölçektir. AED ölçeği için Cronbach alfa değeri.83 olarak hesaplanmıştır (Kapıkıran ve Kapıkıran, 2010).

Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği 15 maddeden oluşan 5’li Likert tipinde bir ölçektir. [1=Kesinlikle Katılmıyorum; 2 Katılmıyorum; 3 Kararsızım; 4 = Katılıyorum; 5= Tamamen Katılıyorum]. Ölçek iki alt faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin tüm olarak Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0,95 olarak hesaplanmıştır. Birinci alt faktör “işlev” faktörü olup Cronbach alfa güvenirlik katsayısı $\alpha = .81$ olarak hesaplanmıştır. İkinci alt faktör olan “İstek” faktörünün ise Cronbach alfa güvenirlik katsayısı $\alpha = .85$ şeklinde hesaplanmıştır. Ölçekte yer tüm maddeler olumludur ve ölçekten alınabilecek en yüksek puan 75 en düşük puan ise 15'tir.

Verilerin Toplanması

Öğrencilerden verilerin toplanması, 2018-2019 öğretim dönemi içerisinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı dağıtılmadan önce öğrencilere araştırmayla ilgili gerekli bilgilendirme yapılmıştır. Çalışmaya katılımda gönüllülük esas alınmış, bu ilke doğrultusunda veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Başlangıçta toplam 300 adet veri toplanmış, eksik ve hatalı bilgi içeren veriler çalışmaya dâhil edilmemiş, geriye kalan 268 veri bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri analize tabi tutulmuş ve normallik varsayımını sağladığı belirlenmiştir. Bu bağlamda betimsel veriler gösterilmiş, bağımsız iki grup için t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), anlamlı farklılığı belirlemek için Tukey çoklu karşılaştırma testi ve regresyon testi yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Ölçek Puan Dağılımı

Ölçek ve Alt boyutlar	N	Min.	Max.	Ort.	Ss.	Skewness	Kurtosis
Duygusal Sosyal Destek	268	4,00	16,00	11,67	2,59	-,129	-,579
Araçsal Sosyal Destek	268	6,00	16,00	12,08	2,78	-,055	-,941
Algılanan Elde Edilebilir Destek Toplam	268	11,00	32,00	23,76	5,06	-,086	-,754
İşlev	268	11,00	45,00	36,26	6,85	-1,114	1,613
İstek	268	6,00	30,00	21,35	5,14	-,677	,186
Lisansüstü Eğitime yönelik Toplam	268	19,00	75,00	57,61	10,55	-1,059	1,575

Tablo 1’de verilerin betimleyici istatistik değerleri görülmektedir. Bulgular, öğrencilerin Algılamış olduğu Elde Edilebilir Desteğin orta seviyede, lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının ise yüksek seviyede olduğunu göstermiştir. Ayrıca, verilerin normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığına ilişkin dikkate alınan çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakıldığında hem algılanan destek hem de lisansüstü eğitime yönelik tutum değişkeni ve alt boyutları için verilerin normal bir dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt boyutlar	Cinsiyet	N	Ort.	Ss.	t	p
Duygusal Sosyal Destek	Kadın	113	11,99	2,70	1,706	,089
	Erkek	155	11,44	2,49		
Araçsal Sosyal Destek	Kadın	113	12,28	2,93	,991	,323
	Erkek	155	11,94	2,66		
Algılanan Elde Edilebilir Destek	Kadın	113	24,27	5,35	1,420	,157
	Erkek	155	23,38	4,81		
İşlev	Kadın	113	36,95	6,19	1,420	,157
	Erkek	155	35,75	7,26		
İstek	Kadın	113	22,12	4,54	2,168	,031
	Erkek	155	20,79	5,47		
Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum	Kadın	113	59,07	9,26	1,948	,045
	Erkek	155	56,54	11,31		

Tablo 2’deki t testi sonuçlarına göre, algılanan elde edilebilir destek ve alt boyutlarında kadın ile erkek öğrenciler arasında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Ancak, lisansüstü eğitime yönelik tutum ile istek alt boyutunda cinsiyetler arasında anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0.05$). Bununla birlikte cinsiyetlere ait ortalama puanlar da dikkate alındığında kadın öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutum düzeylerinin ve istek düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Genel olarak bakıldığında ise algılanan elde edilebilir sosyal destek ve alt boyutları ile lisansüstü eğitime yönelik tutum ve alt boyutlarında kadın öğrencilerin ortalama puanları, erkek öğrencilerin ortalama puanlarından yüksektir (Tablo 2).

Tablo 3. Öğrencilerin Ailesi Ve Yakınlarından Manevi Destek Görüp Görmediklerine Göre t-Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt boyutlar	Manevi destek	N	Ort.	Ss.	t	p
Duygusal Sosyal Destek	Evet	230	11,89	2,51	3,601	,000
	Hayır	37	10,27	2,71		
Araçsal Sosyal Destek	Evet	230	12,21	2,78	2,099	,037
	Hayır	37	11,18	2,65		
Algılanan Elde Edilebilir Destek	Evet	230	24,10	4,97	3,000	,003
	Hayır	37	21,45	5,05		
İşlev	Evet	230	36,14	6,61	-,589	,556
	Hayır	37	36,86	8,28		
İstek	Evet	230	21,21	5,08	-,948	,344
	Hayır	37	22,08	5,51		
Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum	Evet	230	57,36	10,18	-,717	,477
	Hayır	37	58,94	12,76		

Öğrencilerin ailesi ve yakınlarından manevi destek görüp görmedikleri değişkeni sorgulandığında algılanan elde edilebilir destek ve alt boyutlarında destek gören öğrenciler lehine anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır ($p < 0.05$). Ancak, manevi desteğin öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutumda farklılığa yol açmadığı belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 4. ALES, YDS, YÖK Dil Sınavları Hakkında Bilgi Sahibi Olup Olmama Değişkenine Göre ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt boyutlar	Sınavlar Hakkında Bilgi Sahibi Olma	N	Ort.	Ss.	F	p
Duygusal Sosyal Destek	Evet	112	11,66	2,93	,000	1,000
	Hayır	50	11,68	2,28		
	Kısmen	106	11,67	2,36		
Araçsal Sosyal Destek	Evet	112	12,32	3,03	,690	,502
	Hayır	50	11,94	2,49		
	Kısmen	106	11,90	2,64		
Algılanan Elde Edilebilir Destek	Evet	112	23,99	5,66	,198	,820
	Hayır	50	23,62	4,53		
	Kısmen	106	23,58	4,63		
İşlev	Evet	112	36,07	7,87	,117	,889
	Hayır	50	36,16	6,98		
	Kısmen	106	36,50	5,56		
İstek	Evet	112	21,78	5,42	,713	,491
	Hayır	50	20,88	5,67		
	Kısmen	106	21,12	4,55		
Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum	Evet	112	57,85	12,01	,103	,902
	Hayır	50	57,04	10,80		
	Kısmen	106	57,63	8,72		

Lisansüstü eğitim için gerekli olan sınavlar (ALES, YDS ve Yök Dil) hakkında bilgi sahibi olup olmama değişkenine göre algılanan elde edilebilir sosyal destek ve alt boyutları ile lisansüstü eğitime yönelik tutum ve alt boyutlarında bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 5. Öğrenim Görülen Bölüm Değişkeni ANOVA testi sonucu

Ölçek ve Alt boyutlar	Bölüm	N	Ort.	Ss.	F	p
Duygusal Sosyal Destek	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü	58	11,82	2,75	,576	,563
	Spor Yöneticiliği Bölümü	92	11,82	2,53		
	Antrenörlük Eğitimi Bölümü	118	11,48	2,57		
Araçsal Sosyal Destek	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü	58	12,39	2,91	,560	,572
	Spor Yöneticiliği Bölümü	92	12,09	2,80		
	Antrenörlük Eğitimi Bölümü	118	11,92	2,70		
Algılanan Elde Edilebilir Destek	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü	58	24,22	5,43	,578	,562
	Spor Yöneticiliği Bölümü	92	23,92	4,93		
	Antrenörlük Eğitimi Bölümü	118	23,40	4,98		
İşlev	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü	58	38,12	5,70	2,771	,064
	Spor Yöneticiliği Bölümü	92	35,81	7,54		
	Antrenörlük Eğitimi Bölümü	118	35,69	6,69		
İstek	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü	58	21,25	5,32	,385	,681
	Spor Yöneticiliği Bölümü	92	21,72	5,35		
	Antrenörlük Eğitimi Bölümü	118	21,11	4,89		
Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü	58	59,37	8,92	1,161	,315
	Spor Yöneticiliği Bölümü	92	57,54	11,87		
	Antrenörlük Eğitimi Bölümü	118	56,80	10,17		

Tablo 5'teki ANOVA bulgularına göre, farklı bölümlerde okuyan öğrenciler açısından algılanan elde edilebilir destek ile lisansüstü eğitime yönelik tutum noktasında ve alt boyutlarında herhangi bir anlamlı farklılık belirlenmemiştir ($p>0.05$). Genel olarak bakıldığında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Antrenörlük Eğitimi ve Spor Yöneticiliği Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler arasında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin ortalama puanları anlamlı bir farklılık olmasa da yüksek çıkmıştır.

Tablo 6. Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum	Sabit	47,764	15,686	0,000	10,941	0,001	0,040
	Algılanan Elde Edilebilir Destek	0,415	3,308	0,001			

Tablo 6'daki bulgulara göre, öncelikle öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının algıladıkları elde edilebilir destekten etkilenip etkilenmeme durumunu test etmek için kurulan regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($F=10,941$; $p<0,05$). Diğer bir ifadeyle, algılanan elde

edilebilir sosyal desteğin, lisansüstü eğitime yönelik tutumu anlamlı düzeyde ve pozitif yönde yordadığı söylenebilir.

Bu modele göre öğrencilerin algıladıkları elde edilebilir destek düzeyleri olumlu yönde arttıkça lisansüstü eğitime yönelik olumlu tutumları da anlamlı derecede artmaktadır ($\beta=0,415$; $t=3,308$; $p<0,05$). Ayrıca öğrencilerin algıladıkları elde edilebilir destek değişkeni lisansüstü eğitime yönelik tutum değişkenini yaklaşık %4 oranında açıklamaktadır ($R^2=0,040$).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Her iki değişken ile ilgili genel bilgi

Bulgular, öğrencilerin algılamış olduğu elde edilebilir desteğin orta seviyede, lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının ise yüksek seviyede olduğunu göstermiştir. Ayrıca, verilerin normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığına ilişkin hesaplanan çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakıldığında hem algılanan destek hem de lisansüstü eğitime yönelik tutumda verilerin normal bir dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Ancak, İlhan, Sünkür ve Yılmaz (2012) tarafından ilköğretim öğretmen adayları ile yapılan çalışmada verilerin normal dağılıma sahip olmadığı tespit edilmiştir. Benzer bir sonuç olan Çağlayan ve ark. (2011)'nin yapmış olduğu çalışmada verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bozgeyikli ve ark., (2010) tarafından yapılan çalışma ile üstün yetenekli öğrencilerin algılamış olduğu sosyal desteğin orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Yılmaz, Yılmaz ve Karaca (2008), üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyal desteğin yükseğe yakın olduğunu saptamışlardır.

Algılanabilir elde edilen destek

Öğrencilerden toplanan verilerin analizi gerçekleştirildikten sonra, algılanabilir desteğin orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında, algılanan elde edilebilir destek ve alt boyutlarında kadın ile erkek öğrenciler arasında herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Bu bulgu, kadın ve erkek öğrencilerin benzer düzeyde destek algıladıklarını göstermektedir. Öğrencilerin ailesi ve yakınlarından manevi destek görüp görmedikleri değişkeni sorgulandığında algılanan elde edilebilir destek ve alt boyutlarında destek gören öğrenciler lehine manidar farklılık ortaya çıkmıştır. Farklı bölümlerde okuyan öğrenciler açısından algılanan elde edilebilir destek noktasında farklılık bulunamamıştır. Bu bulgu, öğrenim görülen bölümün algılanan destek üzerinde farklılık yaratmadığını göstermektedir.

Bu çalışmada algılanan elde edilebilir destek ve alt boyutlarında kadın ile erkek öğrenciler arasında herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise algılanan elde edilebilir sosyal destek ve alt boyutlarında kadın öğrencilerin ortalama puanları, erkek öğrencilerin ortalama puanlarından yüksektir. Can ve ark., (2009), tarafından yapılan çalışmaya katılan sporcuların destek algısı düzeylerinde cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Şahin (2011)'e göre de, kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek puanları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Çalışmanın cinsiyet değişkeni sonucu ile örtüşmeyen araştırmalara bakıldığında; Çağlayan ve ark., (2011), beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin cinsiyetlerinin algılamış oldukları sosyal destek üzerinde farklılık yarattığını tespit etmişlerdir. Hünük ve ark., (2013), çalışmaya katılan öğrencilerin özellikle de kız öğrencilerin annelerinden algıladıkları sosyal desteğin fiziksel aktiviteye katılımında anlamlı olarak farklılaştığını tespit etmişlerdir. Karataş (2012) kadın ve erkek ergenlerin algılamış olduğu sosyal desteğin anlamlı düzeyde farklılaştığını ifade etmiştir. Oktan (2005)'in yapmış olduğu çalışmanın sonuçları, sosyal destek düzeyinde kızlar ve erkekler arasında anlamlı farklar olduğunu ortaya koymuştur. Bozgeyikli ve ark., (2010) aynı şekilde cinsiyetin algılanan sosyal destek üzerinde farklılık yarattığını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin ailesinden ve yakınlarından manevi destek görüp görmedikleri sorgulandığında algılanan elde edilebilir destek ve alt boyutlarında destek gören öğrenciler lehine manidar farklılık ortaya çıkmıştır. Akın ve Ceyhan (2005) yaptıkları araştırmada, ailesinden algıladığı sosyal destek düzeyi yüksek olan öğrencilerin kendini kabul düzeylerinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Hünük ve ark., (2013) yapmış oldukları çalışmada ise, arkadaşta algılanan sosyal destek puanları, anne ve babadan algılanan sosyal desteğe oranla daha yüksek çıkmıştır.

Farklı bölümlerde okuyan öğrenciler açısından algılanan elde edilebilir destek noktasında herhangi bir manidar fark çıkmamıştır. Genel olarak bakıldığında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Antrenörlük Eğitimi ve Spor Yöneticiliği Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler arasında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin ortalama puanları yüksek çıkmıştır. Şenel (2015) de çalışmasında, farklı bölümde öğrenim gören öğrencilerin sosyal destek algılarında farklılık olmadığını tespit etmiştir. Ökdem ve Yardımcı (2010) yapmış oldukları çalışmada, Spor Bilimleri'nde okuyan öğrencilerin algıladıkları sosyal desteğin puan ortalamalarının diğer bölümlerin öğrencilerinden daha yüksek olduğunu, hemşirelik öğrencilerinin puan ortalamalarının ise Beslenme ve Diyetetik, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon ve Sosyal Hizmet bölümü öğrencilerinden daha düşük olduğunu bulmuşlardır.

Lisansüstü eğitime yönelik tutum

Öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutumları yüksek düzeyde çıkmıştır. Cinsiyet değişkeninde, lisansüstü eğitime yönelik tutum ile istek alt boyutunda kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu bulgu, kadın öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının daha olumlu ve yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Manevi desteğin öğrencilerin lisansüstü eğitime yönelik tutumda farklılığa yol açmadığı belirlenmiştir. Lisansüstü eğitim için olan sınavlar (ALES, YDS ve Yök Dil) hakkında bilgi sahibi olup olmama değişkenine göre lisansüstü eğitime yönelik tutum düzeylerinde anlamlı farklılıklar tespit edilememiştir. Son olarak farklı bölümlerde okuyan

öğrenciler açısından da lisansüstü eğitime yönelik tutum noktasında herhangi bir manidar fark belirlenmemiştir.

Lisansüstü eğitime yönelik tutum ile istek alt boyutunda kadın öğrenciler lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Genel olarak bakıldığında lisansüstü eğitime yönelik tutum ve alt boyutlarında kadın öğrencilerin ortalama puanları, erkek öğrencilerin ortalama puanlarından yüksektir. Ünal ve İter (2010), lisansüstü eğitimin kadın ve erkek sınıf öğretmeni adayları arasında farklılık yaratacak nitelikte olduğunu ortaya çıkarmışlardır. İzgi (2016) lisans öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada kadın ve erkekler arasında tutum olarak farklılık bulmuştur. İlhan, Sünkür ve Yılmaz (2012) ilköğretim öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını belirlemişlerdir. Türer ve ark., (2013), kadın ve erkek öğretmen adayları açısından lisansüstü eğitime yönelik tutumda farklılık olmadığını bulmuşlardır. Konokman ve Alıcı (2014) da lisansüstü eğitimde cinsiyetin farklılık yaratmadığını belirlemişlerdir. Çimen (2015), araştırmaya katılan erkek öğretmen adaylarının lisansüstü eğitim ile ilgili kadın öğretmen adaylarına göre daha olumlu görüş bildirdiklerini belirlemiştir.

Lisansüstü eğitim için gerekli olan sınavlar (ALES, YDS ve Yök Dil) hakkında bilgi sahibi olup olmama değişkenine göre lisansüstü eğitime yönelik tutum puanları sorgulandığında öğrenciler açısından anlamlı farklılıklar tespit edilememiştir. Çimen (2015) araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, lisansüstü eğitime katılmayı yüksek oranlarda istemelerine rağmen, lisansüstü eğitim faaliyetlerine katılmak için gerekli olan ALES ve YDS sınavlarına katılma oranlarının çok düşük olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmada farklı bölümlerde okuyan öğrenciler açısından lisansüstü eğitime yönelik tutum düzeylerinde herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Genel olarak bakıldığında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Antrenörlük Eğitimi ve Spor Yöneticiliği Bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler arasında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin ortalama puanları daha yüksek çıkmıştır. Türer ve ark., (2013) öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime karşı tutumlarının öğrenim gördükleri anabilim dalında işlev bakımından anlamlı bir farklılık olmadığını, istek boyutunda ise anlamlı bir farklılık meydana geldiğini bulmuşlardır. Ancak Konokman ve Alıcı (2014), farklı bölümde okuyan öğretmen adayları arasında lisansüstü eğitim noktasında manidar farklılık olduğunu saptamışlardır.

Algılanabilir elde edilen desteğin, lisansüstü eğitime yönelik tutumu yordaması

Algılanan elde edilebilir sosyal destek, lisansüstü eğitime yönelik tutumu anlamlı düzeyde ve pozitif yönde yordamaktadır. Şenel (2015), öğrencilerin sosyal destek alguları ile farklı değişkenler arasında anlamlı ilişkiler ortaya çıktığını belirlemiştir. Bozgeyikli ve ark., (2010) algılanan sosyal destek ile farklı değişkenler arasında anlamlı ilişkiler olduğunu tespit etmişlerdir. Yılmaz, Yılmaz ve

Karaca (2008), algılanan sosyal destek ile yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğunu saptamışlardır. Şahin (2011) tarafından yapılan çalışmada algılanan sosyal destek ile öznel iyi oluş ve kendini açma puanları arasında yüksek derecede anlamlı ilişki olduğu görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akın, Y.D., & Ceyhan, E. (2005). Investigation of public and private high school students' self-acceptance levels according to perceived social support levels from family, friends and teachers. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 69-88.
- Bacanlı, H. (1999). *Sosyal Beceri Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bozgeyikli, H., Doğan, H., & Işıklar, A. (2010). Examination of the relationship between gifted students' career maturity levels and their perceived social support levels. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28(1), 133-149.
- Can, Y., Guven, H., Soyer, F., Demirel, M., Bayansalduz, M., & Şahin, K. (2010). Elit taekwondo sporcularında aile-antrenör,kulüp desteği ve başarı motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 240-252.
- Çağlayan, H.S., Taşgım, Ö., & Çetin, M.Ç. (2011). Evaluation of perceived social support levels of the students who studied at the department of physical education and sports in terms of some variables. Ulusal Beden Eğitimi Ve Spor Öğrt. Kongresi 25-27 Mayıs 2011, Van/Yyü Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı,189-198.
- Çakır, Y., & Palabıyıköglü, R. (1997). Gençlerde sosyal destek-çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Kriz Dergisi*, 5, 15-24.
- Çimen, A. (2015). *Beden eğitimi ve spor öğretmenleri adaylarının lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri ve beklentilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Hünük, D., Özdemir, R.A., Yıldırım, G., & Aşçı, H. (2013). The role of perceived social support on physical activity participation of 6th to 8th grade students . *Education and Science*, 38(170), 3-18.
- İlhan, M., Sünkür-Öner, M., & Yılmaz, F. (2012). Analysis of primary teacher candidates' attitudes towards postgraduate education (Dicle University Sample). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 22-42.
- İzgi, S. (2016). *Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin lisansüstü eğitime ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Ankara.
- Karakütük, K. (1989). Türkiye'de lisansüstü öğretim sorunları ve çözüm önerileri. Ankara Üniversitesi. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1).
- Karasar, N. (1991). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara.
- Karataş, Z. (2012). Investigation of adolescents' perceived social support and trait anxiety levels. *Mustafa Kemal University Journal Of Social Sciences Institute*, 9(19), 257-271.
- Kay, B. (2002). *Zihinsel engelli ve engelli olmayan çocuğa sahip anne ve babaların algıladıkları sosyal destek düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Konokman, G.Y., & Alıcı, D. (2014). An attitude scale about graduate education: reliability and validity study. *International Online Journal Of Educational Sciences*, 6 (1), 112-129.

- Köksalan, B. (1999). *Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler*, Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Kutluca, C.A., & Çakmak, E. (2007, Ekim). Eğitim Fakültesi Lisans Son Sınıf Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitime İlişkin Görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü 11. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*. Eskişehir: 145-151.
- Leavy, R.L. (1983). Social support and psychological disorder: a review. *Journal Of Community Psychology*, 11(1), 3-21.
- Malecki, C. K., & Demaray., M. K. (2002). Measuring perceived social support: development of the child and adolescent social support scale (casss). *Psychology in The Schools*, 39(1), 1-17.
- Oktan, V. (2005). Yalnızlık ve algılanan sosyal destek düzeyinin ergenlerdeki öfkenin gelişimine etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21, 183-192.
- Ökdem, Ş., & Yardımcı, F. (2010). The study on the level of perceived social support among university students in terms of certain variables. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 228-234.
- Pehlivan, H. (1997). Tutumların doğası ve öğretimi. *Çağdaş Eğitim*, 22(233), 46-48.
- Sayan, Y., & Aksu, H. H. (2005). Akademik personel olmayan lisansüstü eğitim yapan bireylerin karşılaştıkları sorunlar üzerine bir çalışma: Dokuz Eylül Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi durum belirlemesi. *Deü Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7.
- Şahin-Nur, G. (2011). *Üniversite öğrencilerinin kendini açma, öznel iyi oluş ve algıladıkları sosyal destek düzeylerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Şenel, E. (2015). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin sosyal destek algıları, genel öz yeterlik inançları ve duygusal zekâ düzeylerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Türer, B., Balçın, M.D., Sevindik, N., & Er, Ö. (2013). The Attitude Of Prospective Teachers In The Faculty Of Education Towards Graduate Education: The Case Of Demirci Faculty Of Education. V1. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu 61-67. Sakarya.
- Ünal, Ç., & İltar, İ. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının lisansüstü eğitime olan tutumları (Fırat, Erzincan ve İnönü Üniversitesi Sınıf öğretmenliği ABD örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 1-18
- Yılmaz, E., Yılmaz, E., & Karaca, F. (2008). Examining the level of social support and loneliness of university students. *Genel Tıp Dergisi*, 18(2), 71-79.